אף כאן למזרחה של ירושלים אלא א] לרבנן היכא שריף להו כדתניא היכן נשרפין לצפון ירושלים חוץ לשלש מחנות רבי יוסי הגלילי אומר ᵃאבית הדשן נשרפין אמר רבא מאן תנא דפליג עליה דר' יוסי הגלילי ר' אליעזר בן יעקב היא דתניא [1]על שפך הדשן ישרף [ו]שיהא שם דשן (שיקדים לשם דשן) ב] ר' אליעזר בן יעקב אומר שיהא מקומו משופך אמר ליה אביי דילמא במקומו משופך פליגי תנו רבנן [2]ג] השורף ג] מטמא בגדים ב]ולא המצית את האור מטמא בגדים ולא המסדר את המערכה מטמא בגדים ואיזהו השורף ד] המסייע בשעת שריפה יכול אף משנעשו אפר מטמא ה] בגדים תלמוד לומר אותם אותם מטמאין בגדים ג]ומשנעשין ו] אפר אין מטמאין בגדים רבי ז] שמעון אומר אותם מטמאין בגדים ניתך הבשר אין מטמאין בגדים מאי בינייהו אמר רבא איכא בינייהו דשוייה חרוכא:

הדרן עלך טבול יום

השוחט ד]והמעלה בחוץ ג]חייב על השחיטה וחייב על העלאה רבי יוסי הגלילי אומר ה]שחט בפנים והעלה בחוץ ח] שחט בחוץ והעלה בחוץ פטור שלא העלה אלא דבר פסול אמרו לו אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ כיון שהוציאו פסלו ט]**הטמא שאכל בין** קדש טמא בין קדש טהור י]חייב רבי יוסי הגלילי אומר טמא שאכל טהור חייב וטמא שאכל טמא פטור שלא אכל אלא דבר טמא אמרו לו אף טמא שאכל את הטהור כיון שנגע בו טמאהו יא] וטהור שאכל טמא יב]פטור שאינו חייב אלא על טומאת הגוף: **גמ'** בשלמא העלה י] כתיב עונש וכתיב אזהרה עונש דכתיב [3]ואל פתח אהל מועד לא הביאו יא] אזהרה דכתיב [4]השמר לך פן תעלה עולותיך וכי הא ᵃ]דא"ר אבין א"ר אלעזר יב] כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה אלא שחיטה בשלמא עונש דכתיב [5]ואל פתח אהל מועד לא הביאו אלא זיבחו עוד האי מיבעי ליה לכדר"א ᵇ]דאמר יג] ᵃמנין לזובח בהמה למרקולים שהוא חייב דכתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם אם אינו ענין לכדרכה יד] דכתיב [7]איכה יעבדו תנהו ענין לשלא כדרכה אמר רבה קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד אכתי טו] מיבעי ליה לכדתניא ᵇ]עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות כדתנן הפסח והמילה מצות עשה ואין חייבין עליהן חטאת במסכת כריתות (דף ב.) וקשה לפי' דבריש אלו הן הלוקין (מכות דף יג:) משמע ᶜ דקרבן לא בעי אזהרה לפריך התם ולילמא אזהרה לקרבן הוא דהא פסח ומילה דלית בהו אזהרה לא מייתי קרבן ומשני התם היינו טעמא משום דאיתקוש כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה לאפוקי הני דקום עשה גינהו וגלאה לפרש דהאי דבעי הכא אזהרה מנא לן היינו משום דמשיב ליה בפרק אלו הן הלוקין (שם.) השוחט והמעלה בחוץ ולא אמתני' בר] קאי והאי דקתני בכריתות (דף ב.) הפסח והמילה מצות עשה היינו כלומר דקום עשה גינהו ולהכי לית בהו חטאת ומיהו לקמן בשמעתין משמע דלאפוקי לאו קאתיא דפריך רבא הא דתנן פסח ומילה מצות עשה תיתי בק"ו ממותיר ומה מותיר שלא ענש הזסיר כו' וכן פ' המולא תפילין (שילובין דף לו.) יצא פסח [ומילה] שהן מצות עשה [ופריך] הא כתיב ושמרת את החוקה וא"ר אילעאי כל מקום שנאמר השמר פן ואל הוי לא תעשה אלמא הוי פירושא יצא פסח [ומילה] שיש בה] בעשה היינו שאין בהן לאו ואזהרה ואין לומר דסוגיא דידן כרבינא דמשני שינויא אחרינא בפרק אלו הן הלוקין (מכות יג:) ומלי למימר אליביה דקרבן קבעי אזהרה דמ"מ קשיא דרבא אדרבא דהיינו רבא בשמעתין וההיא מסקנא דמכות דקרבן לא בעי אזהרה אליבא דרבא ולפירוש הקונטרס נמי קשה קצת דאמאי תלי טעמא דפסח ומילה משום דלית בהו לאו תיפוק ליה משום דלית בהו מעשה דאפילו לר"ע דאמר לא בעי מעשה הא אמר ריש לקיש ברישׁ כריתות (דף ג:) נהי דלא בעי ר"ע מעשה רבה מעשה זוטא בעי מיהו איכא לאוקמה שמעתין כרבי יוחנן דאמר ר"ע לא בעי מעשה כלל וגלאה לפרש דלישנא דמתני' קא דייק דקתני פסח ומילה מצות עשה היינו שהם בקום עשה ומשמע נמי הלשון דלית בהו אזהרה כלל:

מנין לזובח בהמה למרקולים שהוא חייב. פי' בקונטרס אע"פ שעבודתו דרך בזיון לסקלו באבנים וזה עובדו דרך כבוד ולא קרינא ביה איכה יעבדו הגויים האלה את אלהיהם ואעשה בו] כן אפ"ה מיין שחייב. וגלאה דכל הנהו דלאו אורחייהו בזביחה אע"ג דמכובדים מינהו לא נפקא מאיכה יעבדו כדמוכח בפרק אלו הנבלות מיתות (סנהדרין דף סג.) דאמר אבין דהשתחוות בעבודת כוכבים [למה] אחת לכדרכה ואחת לשלא כדרכה ואחת לחלק ופריך כדרכה אחת לכדרכה ואחת לשלא כדרכה א

תורה אור

1. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:
ויקרא יז, ד
2. הַשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה:
דברים יב, יג
3. לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וֶהֱבִיאֹם לַיהוָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה עֹתָם:
ויקרא יז, ה
4. וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:
ויקרא יז, ז

מוסף רש"י

שהרי עונשן אמור. שגילה לך הענין אם עונשן שהן בכרת: מכאן ואילך. אלו ולא יזבחו עוד: בשעת היתר. קודם שהוקם המשכן, והוזהר הכתוב שאע"פ שהיו מוקדשין לשם הקרבת במה, לא יקריבום עוד בבמה לגבוה שנאמר אם זבחיהם זבחים העומדים קודם לכן שהתרתי בבמה לגבוה בשעת איסור בזמן שהיו כוהנים על פני השדה לעבודת כוכבים (ע"ז נא:) פסח ומילה מצות עשה. פסח דכתיב (דברים טז) וזבחת פסח, ומילה (ויקרא יב) וביום השמיני ימול, וכרת כתיב בהו (כריתות ב.). אע"פ שיש בהן כרת הואיל ואין בהן לאו אינא מצות עשה הן, אין מניחין על שנגתן חטאת, שאין חטאת באה אלא על לאו דכרת, דכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה וגו' (ערובין צז.): אין מזהירין מן הדין. אף על פי שאדם דן קל וחומר מעצמו אינה אזהרה לגלו (פסחים כד.):

מאיכה יעבדו נפקא אלא אחת לשלא כדרכה ואפילו לשלא כדרכה כלל שעובדין אותה בזביון כגון פעור ומרקוליס ואחת כדרכה ושלא כדרכה פי' כדרכה בעבודת כבוד אלא שאין דרכה בהשתחואה ואם תאמר מנלן הכא זובח בהמה למרקוליס אימא כי אתא קרא למכובדים שאין דרכן בזביחה אבל למבזיון כגון פעור ומרקוליס לא וי"ל דגלי ליה בהשתחואה דמכובדים ומבזיון שוין הוא הדין בזביחה ור"ת מפרש דתרי קראי בזביחה כתיבי האי קרא דהכא ולא יזבחו ועוד כתיב זובח לאלהים יחרם דדרשינן בפ' ארבע מיתות (סנהדרין דף מה.) דילתה זביחה ללמד על הכלל לחייב בכל עבודת פנים אפילו בשלא כדרכה וקשה לפי' דמהאי קרא לא שמעינן אלא אזהרה אבל עונש במבזיון מנא לן ועוד תרוייהו למכובדין צריכי חד לעונש וחד לאזהרה ועוד אלא ה"ל לאיתויי איכה יעבדו אלא הוה ליה למימר אם אינו ענין לכדרכה [ב] של מכובדין דכתיב זובח לאלהים יחרם תנהו ענין לשלא כדרכה כלומר מבזיון אלא כמו שפירשנו גראה דרבי אלעזר אבל שלא כדרכה אתא לאשמועי' דחייב אלא דנקט מרקוליס לרבותא ומהשתחואה נפקא לן דאין חילוק בין מכובדין למבזיון כדפרי' תדע דהא אמר בפרק ד' מיתות (סנ דף סד:) ג' כריתות בעבודת כוכבים למה אחת לכדרכה ואחת לשלא כדרכה ואחת למולך ולא מיבעיא לן קרא אחרינא חד למכובדין וחד למבזיון וק"ק הא דפריך בפ' ד' מיתות אימא יצתה השתחואה ללמד על הכלל כולו ודקאמרת זובח למה לי לגופיה דמחשבין מעבודה לעבודה ומתמה עליה הש"ס אלא הא דקאמר רבי אלעזר מניין לזובח בהמה למרקוליס כו' מהשתחואה נפקא מאי קושיא דילמא איצטריך לאזהרה במחשב מעבודה לעבודה דהא לעולם הוא כך דלא יזבחו אזהרה לעונש דזובח לאלהים יחרם וי"ל דאם איתא דהשתחואה ללמד על הכלל א"כ לא תעבדם לדוקמינן (סנהדרין דף ס:) למגפף ומנשק הוה מייתר לן לאזהרה אזביחה [ה] דמהשתחואה הוה ילפינן אפילו חיוב מיתה במגפף ומנשק: **אזהרה מניין ת"ל השמר לך פן תעלה עולותיך.** הא דמייתי אזביחה אזהרה דהעלאה אמסקנא סמיך דילפי' הבאה הבאה או שם שם אבל לאביי דבסמוך קשה דק"ו הו"ל לאתויי: **מקום שענש אינו דין שהזהיר.** ולא שייך למימר פסח ומילה יוכיחו דאיכא למיפרך שכן קוים עשה: **מה לשרצים טהורים שכן אסורין במשהו.** פי' בקונטרס דתניא

במסכת מעילה בפרק קדשי מזבח (דף טז:) ולא תשקלו את נפשותיכם בבהמה ובעוף וגו' פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה לומר כשיעור טומאתן של שרצים טמאים שיעור אכילתן של כל השרצים דהא כולהו כייל להו בהאי קרא ובכל אשר תרמוס וגו' ושיעור טומאתן נפקא לן בהכל חייבין (מגיגה דף יא:) שכן חומט תחילת ברייתו בכעדשה עד כאן לשון הקונטרס ואגב חורפיה לא עיין בה ובהדיא מסיק התם דוקא בשרצים טמאים ולא בטהורים דאמרינן במובלין דיבר הכתוב דכתיב בסיפיה דקרא אשר הבדלתי לכם [ו] לטמא ול"ל דכל שהוא דהכא בבריה קמיירי דבכל שהוא מיחייב משום בריה כדאמרינן בפ"ק דחגיגה (דף י.), ובפ' כהן גדול ונזיר (נזיר דף נב.) ובמכות (דף יז.) ובפ' גיד הנשה (חולין דף לו.) [ז] : **מכולהו שכן לא הותר מכללן.** תימה גילף בכולהו כרת בק"ו מחלב שהותר מכללו: **תיתי בק"ו ממותיר.** הא דנקט מותיר טפי מגזל וגניבה וכמה לאוין שבתורה משום דמותיר לא עביד מעשה דומיא דפסח ומילה ומש"ה לא נקט נמי הנך דלעיל דאיכא למיפרך שכן יש בהן מעשה:

שהרי עונשן אמור [1] ואל פתח אהל מועד אזהרה א] דכתיב [2] השמר לך פן תעלה עולותיך מכאן ואילך [ב] בזבחים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שנא' [ג] [3] למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים בזבחים שהתרתי לך כבר [3] על פני השדה לומר לך הזובח בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב על פני השדה [3] והביאום לה' זו מצות עשה לא [ד] תעשה מניין ת"ל [4] ולא יזבחו עוד יכול יהא ענוש כרת ת"ל [4] חוקת עולם תהיה זאת להם לדורותם זאת להם ולא אחרת להם אלא אמר [ה] (ר' אבין) ק"ו ומה במקום שלא ענש הזהיר מקום שענש אינו דין שהזהיר א"ל רבינא לרב אשי [ה] א"כ לא יאמר לאו בחלב ותיתי ק"ו מנבילה מה נבילה שלא ענש הזהיר חלב שענש אינו דין שהזהיר אתא לקמיה דרבא א"ל מנבלה נמי [ו] לא אתיא דאיכא למיפרך מה לנבלה שכן מטמא משרצים [ז] טמאין מה לשרצים טמאין שמטמאין במשהו [ח] משרצים טהורים מה לשרצים טהורים שאיסורן במשהו מערלה וכלאי הכרם מה לערלה וכלאי הכרם שכן אסורין בהנאה משביעית [ט] מה לשביעית שכן תופסת דמיה מתרומה [י] שכן לא הותר מכללה מכולהו נמי שכן לא הותרו מכללן אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי הא דתנן [כ] פסח ומילה מצות עשה תיתי בק"ו ממותיר מה מותיר שלא ענש הזהיר פסח ומילה [ו] שענש אינו דין שהזהיר אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא ואמר לי ממותיר לא אתיא דאיכא למיפרך מה למותיר שכן אין לו תקנה תאמר פסח [יא] יש לו תקנה וכי מזהירין מן הדין אפילו למ"ד [ג] עונשין מן הדין [ד] אין מזהירין מן הדין אלא [ב] כדרבי יוחנן דאמר אתיא הבאה הבאה מה להלן לא ענש אא"כ הזהיר אף כאן לא ענש אא"כ הזהיר

שהרי עונשן אמור. כלומר דמסתמא בהו משתעי קרא לאסור והרי עונשן אמור כאן: מכאן ואילך כו' שנאמר למען אשר יביאו וגו'. דמדכתיב אשר הם זובחים משמע שהיו עומדים ליאסרו בבמה ומכאן ואילך והביאום לה' [ג] **: כזובח** [ד] **בשדה.** שלא [ה] לשם שמים: **מלא תעשה.** בהגך דהוקדשו בשעת היתר מיירי: **ס"ל ולא יזבחו עוד.** משמע מעכשיו אסורין ועד עכשיו מותרין [ו] **: ואם לשם.** עונש עשה ולא תעשה: **ולא אחרים לשם.** כרת: **מקום שלא ענש.** כגון בקדשים שהקדישן בשעת היתר: **הזהיר.** כדאמרן [ז] **כאן:** **שענש.** כשהוקדשו בשעת איסור: **אינו דין שהזהיר.** ולקמן פריך וכי מזהירין מן הדין: **משרליס.** ות"ת תיתי אזהרה בחלב בק"ו משרליס טומאתן כגון שמוטה שרליס: **במשהו.** טומאתן בכעדשה אבל חלב בכזית [ח] : **משרליס טהורים.** שאין מטמאין כגון לפרדע ומגלה: **שכן אסורין במשהו.** לאחילה בכעדשה כדתניא במעילה בגמרא בפרק קדשי מזבח (דף טז:) ולא תשקלו את נפשותיכם בבהמה ובעוף וגו' [ויקרא כ] פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה לומר לך כשיעור טומאתן של שרליס טמאים שיעור אכילתן של כל השרליס דהא כולהו כייל להו בהאי קרא ובכל אשר תרמוס וגו' ושיעור טומאתן נפקא לן בהכל חייבין (מגיגה דף יא:) שכן חומט תחילת בריתו בכעדשה עד כאן לשון הקונטרס ואגב חורפיה לא עיין בה ובהדיא מסיק התם דוקא בשרצים טמאים ולא בטהורים דאמרינן במובלין דיבר הכתוב דכתיב בסיפיה דקרא אשר הבדלתי לכם [ט] לטמא ול"ל דכל שהוא דהכא בבריה קמיירי דבכל שהוא מיחייב משום בריה כדאמרינן בפ"ק דחגיגה (דף י.), ובפ' כהן גדול ונזיר (נזיר דף נב.) ובמכות (דף יז.) ובפ' גיד הנשה (חולין דף לו.) [ז] : **מכולהו שכן לא הותר מכללן.** תימה גילף בכולהו כרת בק"ו מחלב שהותר מכללו: **תיתי בק"ו ממותיר.** הא דנקט מותיר טפי מגזל וגניבה וכמה לאוין שבתורה משום דמותיר לא עביד מעשה דומיא דפסח ומילה ומש"ה לא נקט נמי הנך דלעיל דאיכא למיפרך שכן יש בהן מעשה:

מסורת הש"ס

א) סוכה מ: וש"נ, ב) עירובין לו. כריתות ב., ג) סנהדרין נד. וש"נ מכות יז., ד) עי' ירושל' יבמות פי"א ה"א, ה) מכות יד., ו) פסחים סו., ז) [וע"ע תו' יבמות קיד: ד"ה מעוס, חולין קכ. ד"ה שכן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא אמר אביי ק"ו. נ"ב כל"ל וכן אומא בילקוט רמז תקפ"ז [נאמינו בילקוט שם אומא ר' אבין] וכן מבואר במוס' ד"ה מהזהיר וכן משמע להגיה מגמ': (ב) רש"י ד"ה מכלן וכו' לה' הס"ד ואח"כ מה"ד כאילו הקריבם על פני השדה: (ג) שם ד"ה אפי' למ"ד כו' לדרשא אחרייתא ועונש וכו' דילפינן מיניה בת אביו ובת אמו אין מזהירין:

שינויי נוסחאות

א) אזהרה מניין ת"ל השמר (כי"מ ור"ן. וכ"ה בתוס'): ב) ואילך הוא מדבר בזבחים (כתה"י וש"מ): ג) ל"ל שהרי נאמר (ש"מ. וכ"ה ברוב כתה"י): ד) מצות לא תעשה כל"ל (ש"מ וכתה"י). וכ"ה בכ"י וגכל' קדמים הקיפוהו אלא כהוגן): ה) ל"ל לאביי (ש"מ וכתה"י). ועי' דק"ס אות ג וכגגר"א מבר ובקר"א סוק"א סוק"ו: ו) תיבת נמי נמחק (*ש"מ): ז) נ"א ואי משרצים טמאים שכן מטמאין בכעדשה (ולאח אות ח) אי משרצים טהורים שכן איסורן במשהו אי מערלה וכלאי הכרם שכן איסורי הנאה אי משביעית שכן תופסת את דמיה אי מתרומה שכן לא הותרה מכללה אי מכולהו שכן לא הותרו מכללן תאמר בחלב שהותר מכללו אלא אמר רבא (כי"מ): ח) בכי"ל איתא בכעדשה. ועי' תוס' חולין קכ ע"א ד"ה שכן וכו' דמה לאיתא הכא שמטמאין בכל שהוא, לא גרסי' לה וקופרים שבאו משום דבתר הכי קאמר מה לשרליס טהורים שאיסורן במשהו ע"ש, ומעתה בהכא דמה לאיתא בפיקש"י ד"ה משרליס וכו' וכן בד"ה במשהו וכו', אלא רש"י כתבו אלא אמר דהא מעלה על פיר"ש דאי"ה מלמיד אחד פי' כן ע"פ הגי' שבאנו הסופרים. ותדע דכך הוא, דאם מפי רש"י יעלו הדברים תמוה טובא ממ"ש ד"ה במשהו כו' אבל חלב בכזית, הלא ידענא דחלב אינו מטמא כלל וטהור לגמרי כמבואר הכא דקאמר אבל חלב אינו מטמא כלל נתבאר להגיה בפסחים כג ע"א (הגרי"ב). ועי' בהג' דברי נחמיה שהעיר על דברי הגרי"ב אלו דמ"ש על פיר"ש בד"ה משרליס, תמוה ביותר דהא בתוס' שם לא מקרו רק תיבת בכל שהוא. וכן מ"ש רש"י בד"ה במשהו "אבל חלב בכזית" אפשר דכוונתו לגמילה. וכ' עוד דאולי האי אבל חלב כו' ל"ל בסד"ה שכן: ט) מתרומה מה לתרומה שכן לא הותרה מכללה מכולהו מה לכולהו שכן כל"ל (ש"מ, כתה"י). ולאח עוס' כי"ל נאות ז: י) תיבת ומילה נמחקה בכתה"י (זולת כי"ל) ולאח דק"ס אות ת, ולאח נאות שאמ"ז: יא) בפסח שיש לו כל"ל (*ש"מ). כ"א בפסח ומילה שיש להן תקנה (כי"צ). ועי' ל"ק בשם תוס' מכות דבמילה נמי איכא תקנה: יב) מילקוט פ' אחרי רמז תקפ"ז הגי' אלא אמר ר' יוחנן אתיא (הגרי"ב. וכ"ה בכי"מ) ועי' טס"ק. נ"א אלא כדר"י דאמר ר' יוחנן (כי"צ וש"מ): יג) אולי היה גירס"י כבכי"ל על פני השדה כל הזובח בבמה כזובח

בשדה. ועי' הג' הב"מ אות ב': יד) בכתה"י שלא לשמים: טו) היו מותרין כל"ל (*ש"מ): טז) כדאמרן הס"ד ואח"כ מה"ד מקום שענש כו' כל"ל (ותיבת כאן נמחק) (ש"מ): יז) עי' לעיל אות ח: יח) נלל"ל אבל חלב (עפ"י באה"מ): יט) אי קשיא לי בהא דאייתינן אזהרה כל"ל (ש"מ. וכעי"ז בכתה"י): כ) ל"ל שגגתן (כתה"י וד"מ): כא) להאי ערות אחותו כל"ל (באה"מ): כב) ל"ל לא (כתה"י וד"מ): כג) ל"ל כמו שמפורש (*ש"מ): כד) לכדרכה כלומר מכובדין כו' כגל"ל (באה"מ): כה) לאזהרה אמחשב מעבודה לעבודה דמהשתחואה כו' כל"ל (צ"ק והגרי"א חבר): כו) לכם דהיינו שמנה שרצים אבל שרצים טהורים אין איסורן באכילה אלא בכזית וצ"ל דכל כו' כל"ל (ב"ש)

ה"ג **דאמר רבי יונה אמר קרא אם העלה עולותיך ושם תעשה.** איתקש שאר עשיות להעלאה מה העלאה לא ענש אלא אם כן הזהיר אף שחיטה לא ענש אלא א"כ הזהיר: **אשכחן מוקטרי בפנים** [מז] **שהענן נחוש.** שחוטי פנים שהיו עומדים להקטירן בפנים והעלו [יז] בחוץ חייב כדכתיב בהעלאה (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא יביאנו ברצוין להבילן לפנים ולהעלותן הכתוב מדבר: **מוקטרי חוץ.** שחוטי חוץ שעומדין ליקטר בחוץ ולא בפנים: **ואליהם תאמר.** זהו תחילת פרשת העלאה וסמוכה לפרשת שחוטי חוץ על הראשונים [יח] דמשתעי בשחוטי חוץ [יט] שאמר שאם העלו בחוץ חייב ועליהם קרינן: **ואליהם תאמר.** לשון קושיא הוא: ה"ג **אלא דתנא דבי ר' ישמעאל ואליהם תאמר לערב פרשיות.** וי"ו מוסיף על ענין ראשון ומערב הפרשיות לומר שאף שחוטי חוץ שהענן בחוץ חייב: **ל"ו בריתות בשורה.** וקתשיב התם המעלה בחוץ [כ] והוינן בה מנייגא למה לי ואמר רבי יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת הא תרתי גינהו לחיובא המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ דכיון דגמרת להו בהיקשא או בגזירה שוה הוה ליה כל חד וחד גוף עבירה וחייב על כל אחת ואחת אפילו בהעלם אחד ומיתני שלשים ושבע [כא] והא ליכא לשנויי שם העלאה קתני כי היכי דקא חשיב המחלל את השבת [כא] והעובד עבודת כוכבים בחדא ואע"ג דטובא חיובי איכא דהכי [כב] שנינו בברייתות [כג] ואקשינן עלה [כד] שבת ועבודת כוכבים [כג] [ומשני] תנא חילוקין שלהן במקומן דתנן במסכת שבת (דף עג.) אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ולעבודת כוכבים תנינא בסנהדרין (דף ס:) אחד העובד ואחד הזובח ואחד המקטר ואחד המנסך אבל [כה] הכא לא תנא בהדיא המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ ואף על גב דאיכא למשמע מפלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבנן בהדיא מייתא לא תנייהי בתרתי: **דתנן.** לקמן במתניתין (דף קי.) הזורק [מקלת] דמים בחוץ שלא נתן ארבע מתנות אלא מתנה אחת חייב דהויא זריקה בפנים דכוותיה דתנן (לעיל דף לו:) כל הניתנין על מזבח החילון שנתנן במתנה אחת כיפר: **מנלן.** דאיחייב אזריקת דם בחוץ הא שחיטה והעלאה הוא דכתיבן: **דם יחשב דם שפך לרבות את הזורק.** והאי קראי [כה] בשחוטי חוץ כתיבי: **או זבח.** כתיב גבי העלאה או לרבות את הזורק: **לחלק.** דלא תימא עד דמסיק עולה ושלמים: **לא יביאנו.** משמע חד: **ואינו חייב על החסר.** לקמן [קח:] פליגי בה איכא למאן דאמר על אבר חסר ואיכא למאן דאמר על בהמה חסירה עד שיעלה כל הבהמה ואיכא למאן דאמר על הקטרה חסירה כגון פחות מכזית: **אופו.** שלם משמע: **חד למוקטרי פנים הוי.** דאי כתב חד הוה אמינא הני מילי מוקטרי חוץ אבל מוקטרי פנים מיחייב דהא מהדרינן פוקעין [כו] דחסרו אלמא הקטרה היא: **והא תניא.** בגיחותא: **ור"ע סבר מוקטרי פנים.** שחוטי פנים שחסרו כגון פקעו מעל האור והעלן בחוץ חייב דהא מהדרינן פוקעין: **ור' ישמעאל נפקא ליה מאו אשר ישחט.** אע"ג דאילטריך מחוץ למתנה כדלקמן [ע"ב] אפילו הכי אשר ישחט יתירא הוא דמצי למיכתב אל [כז] מחוץ למתנה אייתר ליה אשר ישחט לרבות שחיטת העוף: **הכא מיבעיא ליה** [כח] **השוחט העוף חייב ואינו חייב על המולק.** והילכך איצטריכו תרוייהו דאי כתיב אשר ישחט לרבות שחיטת העוף הוה אמינא כל שכן מליקה שהיא דרך הכשירו בפנים להכי כתיב דם שפך [כח] לרבות את העוף והדר כתיב אשר ישחט למעוטי מולק: **אין לי אלא שוחט בהמה.** דכתיב [ויקרא יז] אשר ישחט שור או כשב: **ומה שחיטה שאין.** זה דרך הכשירו של עוף בפנים חייב בחוץ מליקה לא כ"ש: **פ"ל זה הדבר.** אשר לזה וגו' וסמיך ליה אשר ישחט שחיטה ולא מליקה: **לגזירה שוה.** מפורשת בית נוחלין (ב"ב דף קכ:) ובנדרים בפרק [כט] בתרא (דף עח.): **הקומץ.** מנחה בחוץ ולא הקטיר פטור: **מנא ליה.** דפטור: ופרכינן **מהי תיתי לחיובא.** דאילטריך קרא למיפטריה: **מה נשחיטה שכן פוסלת בפסח שנשחטו שלא לאוכלין.** כגון לחולה וזקן שאין יכול לאכול כזית דכתיב (שמות יב) איש לפי אכלו תכוסו תאמר בקומץ מנחה דלא שייך [ל] פסול שלא לאוכליו ובקבלה נמי אפילו בפסח לא מיפסלא דכתמרן בפרק תמיד נשחט (פסחים דף סא.) רבי אומר לשון סורסי הוא זה כאדם שאומר לא [לא] כוס לי טלה זה דנשחיטה לחודה הוא דפסלה מחשבת אוכלין: **תיתי מזריקה.** דלא פסלה שלא לשם אוכלין בפסח ומחייב עלה בחוץ וה"ה לקמילה וקבלה: **שכן זר חייב עליה מיתה.** מה שאין כן בקמילה וקבלה דנעינן עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה כדאמרינן פרק בראשונה בסדר יומא (דף כד.) והני תרוייהו יש אחריהן עבודה: תיתי

רבא אמר כדרבי יונה דאמר רבי יונה [א] [ז]**א**תיא [1]שם שם מה להלן לא ענש אלא א"כ הזהיר אף כאן לא ענש אלא אם כן הזהיר אשכחן מוקטרי פנים שהעלן לחוץ [ב] מוקטרי חוץ שהעלן לחוץ מנין אמר רב כהנא אמר קרא [2]ואליהם תאמר [ג]על הסמוכין [ד] תאמר מתקיף לה רבא [ה] מי כתיב ועליהם ואליהם כתיב [ה] אלא כדתנא דבי ר' ישמעאל ואליהם תאמר לערב פרשיות ר' [ו] יוחנן אמר אתיא הבאה הבאה מה להלן מוקטרי [ז] חוץ אף כאן מוקטרי חוץ מתקיף לה רב ביבי [ח] הא דתנן [ט] שלשים ושש כריתות בתורה תלתין ושב הויין דאיכא המעלה והמעלה קשיא והדתנן [מ] [ז] [ב] הזורק מקצת דמים בחוץ חייב מנלן נפקא ליה מדתניא [ט] [3]דם יחשב [י] [ג]לרבות הזורק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר [2]או זבח לרבות את הזורק ורבי ישמעאל האי או זבח מאי עביד ליה לחלק ור' עקיבא לחלק מנא ליה נפקא ליה [4]מלא יביאנו ורבי ישמעאל ההוא מיבעי ליה [יא]דעל השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר ורבי עקיבא נפקא ליה [4]מלעשות אותו ור' ישמעאל חד למוקטרי פנים שחסרו והעלו [יא] בחוץ וחד למוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ והא תניא רבי ישמעאל אומר יכול מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ [יב] חייב [יג]ת"ל לעשות אותו על השלם חייב ואינו חייב על החסר ורבי עקיבא [יג] מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ חייב ורבי עקיבא האי דם יחשב מאי עביד ליה [יד]לרבות שחיטת העוף ורבי ישמעאל נפקא ליה [5]מאו אשר ישחט ורבי עקיבא אמר לך ההוא מיבעי ליה על השוחט הוא חייב [יד]ולא על המולק ור' ישמעאל נפקא ליה [6]מזה הדבר דתניא [יד] אשר ישחט אין לי אלא שוחט בהמה שחט עוף מנ"ל ת"ל או אשר ישחט יכול [יד] אף המולק ודין הוא מה שחיטה דאין דרך הכשירה בפנים חייב מליקה שדרך הכשירה בפנים אינו דין שהוא חייב ת"ל [6]זה הדבר ורבי עקיבא אמר לך ההוא מיבעי ליה [טו]לגזירה שוה והא דתנן [טו] [ח]הקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור מנלן ומהיכא תיתי דחייב תיתי משחיטה [ט]מה לשחיטה [מ]שכן נפסלת [מו] שלא לאוכלין בפסח תיתי מזריקה מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה

ה"ג [לב] **דאמר רבי יונה.** בפ"ק דכריתות (דף ג.): מהיקשא יליף: **הני תלתין ושב הויין דאיכא המעלה והמעלה.** דכיון דגמרת להו בהיקשא או בגזירה שוה הוה ליה כל חד וחד גוף עבירה וחייב על כל אחת ואחת אפי' בהעלאה [לג] אחת והשוחט ומעלה נמי דקתני התם בתרתי לא ידעינן בהו תרתי לאוי אלא בג"ש. וע' תו"ס הני: **כא]** השבת בחדא והעובד כל"ל (*ש"מ): **כב]** בכ"י דהכי אקשינן לה בכריתות ומשנינן עלה שבת תנא חילוקין (כ"י): **כג]** בש"מ ל"ג תיבות ועבודת כוכבים ומשני. ולא המי' שנמק"ק כריתות ג' ע"ב בד"ה שבת ועבודת כוכבים: **כד]** אבל הני לא תנא הכא בהדיא כל"ל (*ש"מ, וכ"ה בתוס'): **כה]** והאי קרא בפרשת שחוטי חוץ כתיב (כתה"י, וכנ"ז בד"ו וש"מ): **כו]** או מחוץ כל"ל (*ש"מ, רש"ש): **כז]** על השוחט חייב כו' כל"ל (*ש"מ): **כח]** בל"ק הגיה כל"ל דם יחשב. אבל עי' מ"ש לעיל אות י: **כט]** ל"ל בפ' נערה (הגרי"ב): **ל]** שייך ביה פסול (כתה"י וש"מ): **לא]** שאומר **לחבירו** כוס (כתה"י וש"מ): **לב]** נ"א ה"ג דאמר ר' יונה אמר קרא שם תעלה ושם תעשה איתקש שאר עשיות להעלאה כך גריס בקונטרס וי"ס שכתוב בהן אתיא שם

ה א מיי' פרק יח מהלכות מעה"ק הלכה ד:
ו ב מיי' שם הלכה יג:
ג מיי' פי"ט שם הלכה ג:
ז ד מיי' שם הלכה יא:
ח ה מיי' שם הלכה ט:
ט ו ז מיי' פי"ח שם הלכה יח:
י ח מיי' פי"ט שם הלכה ו:
יא ט מיי' פ"ג מהלכות קרבן פסח הלכה ג:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ל"ו כריתות וכו' ושבת וש"ז תנא. נ"ב זהו תירוץ של רש"י: (ב) שם ד"ה אל למוקטרי וכו' פוקעין שנפקעו מעל מזבח דתסרו:

שינויי נוסחאות

א] נ"א דאמר ר' יונה שם תעלה שם תעשה מקיש עשייה לעלייה מה עלייה ענש והזהיר אף עשייה ענש והזהיר (כ"י צ). ועי' רש"י. ועי' לקמן אות לב: **ב]** ל"ל בחוץ. וכן בסמוך (ש"מ, כתה"י): **ג]** ל"ל הראשונים. **ותיבת הסמוכין** נמחק (ש"מ, כתה"י). וכ"ה ברש"י **ותיבות** על הראשונים הוא תחלת דיבור (דק"ס): **ד]** ל"ל **רבה** (כתה"י וש"מ). בכי"ל כלפניו: **ה]** נ"א נוסף **ואליהם קרינן** (כי"צ וש"מ): **ו]** בילקוט רמז תקפ"ב פרשת אחרי מות השמיט תתיבת ר' יוחנן עד מה להלן ושם הגי' מה להלן בשחוטי חוץ אף כאן בשחוטי חוץ. ועי' רש"ק וק"ק (גליון). ובדק"ס כ' שבילקוט נשמט בשגגה: **ז]** בכתה"י בשחוטי. וכן בסמוך: **ח]** בכתה"י וש"מ רב ביבי בר אביי: **ט]** בכתה"י והא דתנן: **י]** נ"א יחשב לאיש ההוא דם שפך **לרבות** (כי"מ, פרי"ד, וכ"ה בסנהדרין). ועי' רש"י ד"ה דם וד"ה ההוא מיבעיא ובע"ב ד"ה שחט. ועי' גם בתוספ רש"י דעיקר הדרשא הוא מדם שפך. וכ"פ רש"י בתומים ויקרא יז ד. וכ"כ מ"ג, רש"ש, יד דוד והגר"ז וזלקף ע"ש: **יא]** ל"ל והעלן וכן להלן בכל הענין (ש"מ, כתה"י): **יב]** יהא חייב כל"ל (ש"מ, כתה"י): **יג]** ור"ע סבר מוקטרי כל"ל (ש"מ, כתה"י). בכ"ש מגיה בכל הסוגיות מקוטרי: **יד]** יכול שאני מרבה אף כל"ל (ש"מ, כתה"י): **טו]** ל"ל פוסלת (ש"מ). וכ"ה הב"ח לעיל ד' ע"ש: **טז]** ל"ל **פנים** (*ש"מ): **יח]** ולאם אות ג': **יט]** תאמר שאם העלן בחוץ חייב כל"ל וסכ"ד ומה"ד ואליהם כתיב ואליהם קרינן לשון כו' (כתה"י ושמכ"י). ולאם אות ה: **כ]** בכ"ש וכי"ב טוסף כאן דהא השוחט והמעלה דקתני התם בתרתי לא ידעינן בהו תרי לאוי אלא בג"ש. וע' תו"ס הני: **כא]** השבת בחדא והעובד כל"ל (*ש"מ): **כב]** בכי"ל דהכי אקשינן לה בכריתות ומשנינן עלה שבת תנא חילוקין (כ"י): **כג]** בש"מ ל"ג תיבות ועבודת כוכבים ומשני. ולאם המי' שטמ"ק כריתות ג' ע"ב בד"ה שבת ועבודת כוכבים: **כד]** אבל הני לא תנא הכא בהדיא כל"ל (*ש"מ, וכ"ה בתוס'): **כה]** והאי קרא בפרשת שחוטי חוץ כתיב (כתה"י, וכנ"ז בד"ו וש"מ): **כו]** או מחוץ כל"ל (*ש"מ, רש"ש): **כז]** על השוחט חייב כו' כל"ל (*ש"מ): **כח]** בל"ק הגיה כל"ל דם יחשב. אבל עי' מ"ש לעיל אות י: **כט]** ל"ל בפ' נערה (הגרי"ב): **ל]** שייך ביה פסול (כתה"י וש"מ): **לא]** שאומר **לחבירו** כוס (כתה"י וש"מ): **לב]** נ"א ה"ג דאמר ר' יונה אמר קרא שם תעלה ושם תעשה איתקש שאר עשיות להעלאה כך גריס בקונטרס וי"ס שכתוב בהן אתיא שם

תורה אור השלם

1. כִּי אִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ׃ דברים יב, יד
2. וְאֲלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יָגוּר בְּתוֹכֶם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זָבַח׃ ויקרא יז, ח
3. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֶחְשַׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ׃ ויקרא יז, ד
4. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יְבִיאֻנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמָּיו׃ ויקרא יז, ט
5. אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַّחֲנֶה׃ ויקרא יז, ג
6. דִּבֶּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר׃ ויקרא יז, ב

גליון הש"ס

[תוס' ד"ה מאי וכו' תימה דהך סוגיא וכו'. עי' בב"ק דף נד ע"א בתוס' ד"ה לו מבעי וכו']:

מוסף רש"י

הזורק מקצת דמים. כגון מתנה אחת, ופעולו מתנות הפעמיות שכל מתנותיהן מעכבות: **חייב.** לרבנן דלא בעו כולו מתיר, וכיי אלעזר נמי מודה בה כדאמרינן לקמן (לקמן קי.) **דם יחשב** לרבות הזורק. דם קדשים בחוץ שהוא בכרת, ומתרבי מדם שפך וכפרשת שחוטי חוץ כתיב (סנהדרין לד.): **לרבות שחיטת העוף.** על השחיטה בחוץ חייב כרת דאפילו השוחט עוף קדשים בחוץ כדרבקה לן בתורת כהנים וכזבחים מלו אשר ישחט, ואינו חייב על המליקה של עוף בחוץ דזה משמע בענין שיש אחריה עבודה אחרונה שבדם, ולא אבל אחריה עבודה כגון שחיטה וקבלה והולכה שיש אחריה זריקה, אבל זריקה עבודה אחרונה שבדם, וכן הקטרה בקומץ מנחה ובאברים ופדרים, וכן ניסוך היין בכל הסנה וכן המיס בחג (יומא כד.):

שיטה מקובצת

אתיא הבאה הבאה. פי' דכתיב בשחוטי חוץ לא הביאו וכתיב בהעלאה לא יביאנו מה להלן בשחוטי חוץ אף כאן בשחוטי חוץ (ב"ש).